

MARX AMERIKKALAISESTA „MUSTASTA JAOSTA“

„Vperjodin” 12. numerossa * mainittiin Marxin esiintymisestä agraarikysymyksessä Kriegeä vastaan. Se ei tapahtunut vuonna 1848, kuten tov. —ъ on kirjoituksessaan virheellisesti maininnut, vaan vuonna 1846. Marxin työ-kumppani Hermann Kriege, joka silloin oli vielä aivan nuori mies, siirtyi vuonna 1845 Amerikkaan ja perusti siellä aikakausjulkaisun „Volkstribun” („Kansantribuuni”) kommunismin propagoimista varten. Tuota propagandaa hän kuitenkin harjoitti siten, että Marxin täytyi Saksan kommunistien nimessä nousta päättäväisesti vastustamaan Hermann Kriegen aiheuttamaa kommunistisen puolueen kompromettoimista. Kriegen suunnan arvostelu, joka julkaistiin vuonna 1846 aikakauslehdessä „Westfälisches Dampfboot”⁸² ja uudelleen Mehringin julkaisemien Marxin teosten toisessa osassa, on tavattoman kiintoisa Venäjän nykyisille sosialidemokraateille.

Asia on siten, että silloin, kuten nyt Venäjällä, itse Amerikan yhteiskunnallisen liikkeen kulku nosti agraarikysymyksen erääksi tärkeimmäksi kysymykseksi, jota paitsi kysymyksessä ei suinkaan ollut kehittynyt kapitalistinen yhteiskunta, vaan alustavien perusehtojen luominen kapitalismin todelliselle kehitykselle. Tämä jälkimmäinen seikka on erikoisen tärkeä verrataksemme sitä, miten Marx suhtaantui Amerikan „mustan jaon” ideoihin, ja sitä, miten Venäjän sosialidemokraatit suhtaantuvat nykyiseen talonpoikaisliikkeeseen.

Aikakausjulkaisussaan Kriege ei antanut mitään aineistoa amerikkalaisen järjestelmän konkreettisten sosiaalisten

* Ks. tätä osaa, s. 239. *Toim.*

erikoisuuksien tutkimista varten eikä maakorkoa hävittämään pyrkineiden agraariuudistajien silloisen liikkeen todellisen luonteen selvittämistä varten. Sensijaan Kriege (aivan samoin kuin meikäläiset „socialistivallankumoukselliset”) puki agraarivallankumousta koskevan kysymyksen mahtipontisiin, paljonlupaaviin fraaseihin. „Jokainen köyhimys”, kirjoitti Kriege, „on heti muuttuva hyödylliseksi ihmiskunnan jäseneksi, koska hänelle turvataan mahdollisuus tehdä tuottavaa työtä. Sellainen mahdollisuus turvataan hänelle ikiajoiksi, jos yhteiskunta antaa hänelle maapalstan, jonka avulla hän voi elättää itsensä ja perheensä. Jos tuo tavattoman laaja maa-ala (nimitään Pohjois-Amerikan 1.400 miljoonaa acraa valtionmaita) otetaan pois kauppavaihdon piiristä ja turvataan rajoitetuissa määrissä työlle*, niin silloin Amerikassa tehdään köyhyydestä loppu yhdellä iskulla”...

Tuota vastaan Marx väittää: „Luulisi voitavan ymmärtää, etteivät lainsäätäjät ole voimallisia asetuksilla pysäyttämään Kriegen toivoman patriarkaalisen järjestelmän kehittymistä teolliseksi tai heittämään itärannikon teollisuus- ja kauppavaltioita takaisin patriarkaaliseen barbaarisuuteen”.

Edessämme on siis todellinen amerikkalaisen mustan jaon suunnitelma: maamassiivien poistaminen kauppavaihdon piiristä, oikeus maahan, maanomistuksen eli maankäytön puitteiden rajoittaminen. Ja Marx arvostelee harkitusti alusta alkaen utopismia osoittaen, että patriarkaalisen järjestelmän muuttuminen teolliseksi on kiertämätöntä, s.o., että kapitalismin kehitys on kiertämätöntä, jos puhutaan nykykielellä. Mutta olisi paha virhe luulla, että liikkeen osanottajien utopistiset haaveet pakoittaisivat Marxin suhtautumaan yleensä kielteisesti itse liikkeeseen. Ei suinkaan. Jo silloin, aivan kirjallisen toimintansa alussa, Marx osasi erottaa liikkeen reaalisen edistyksellisen sisällön sen koristeellisesta ideologisesta kuoresta. Arvostelunsa toisessa osassa, jonka otsikkona on: „„Kansantribuunin” taloustiede (s.o. poliittinen taloustiede) ja suhde nuoreen Amerikkaan”, Marx kirjoitti:

* Muistakaapa, mitä „Revoljutsionnaja Rossija” 8. numerosta alkaen on kirjoittanut maan siirtymisestä pääomalle työlle, valtionmaiden merkityksestä Venäjällä, tasasuhtaisesta maankäytöstä, sellaisesta porvarillisesta ideasta, että maa saatettaisiin kauppavaihdon piiriin, y.m. Aivan kuin Kriege!

„Me tunnustamme täydellisesti Amerikan kansallisreformistien liikkeen historiallisesti oikeellisena. Tiedämme, että tuo liike pyrkii saavuttamaan sellaisen tuloksen, joka tällä hetkellä tosin antaisi sysäyksen nykyajan porvarillisen yhteiskunnan teollistumisen kehitykselle, mutta jonka, koska se on proletariaatin liikkeen heelmä, täytyy hyökkäyksenä maanomistuksen kimppuun yleensä ja varsinkin Amerikan nykyoloissa johtaa sen omien seurausten ansiosta pitemmälle, kommunismiin. Kriege, joka yhdessä New Yorkin saksalaisten kommunistien kanssa on liittynyt maakorvastaiseen liikkeeseen (Anti-Rent-Bewegung), verhoaa tuon yksinkertaisen tosiasian mahtipontisilla fraaseilla syventymättä tarkastelemaan liikkeen varsinaista sisältöä. Siten hän todistaa, ettei hän ole ollenkaan selvillä nuoren Amerikan ja Amerikan yhteiskunnallisten olojen välisestä yhteydestä. Esitämme vielä esimerkin hänen mahtipontisista fraaseistaan, jotka koskevat agraarien suunnittelemaa maanomistuksen parselloimista Amerikan mitassa.

„Kansantribuunin” 10. n:ssa julkaistussa kirjoituksessa „Mitä me tahdomme” sanotaan: „Amerikan kansallisreformistit sanovat maata kaikkien ihmisten yhteiseksi omaisuudeksi... ja vaativat kansan lainsäädännöltä sellaisia toimenpiteitä, että 1.400 miljoonaa acraa maata, jotka eivät vielä ole joutuneet keinottelijarosvojen käsiin, säilytettäisiin koko ihmiskunnan luovuttamattomana yhteisenä omaisuutena”. Ja niinpä säilyttääkseen koko ihmiskunnalle tuon „luovuttamattoman ja yhteisen omaisuuden” hän hyväksyy kansallisreformistien suunnitelman: „on myönnettävä jokaiselle talonpojalle, olkoon hän kotoisin mistä maasta tahansa, 160 acraa Amerikan maata hänen toimeentuloaan varten”. 14. numerossa olevassa kirjoituksessa „Vastaus Konzelle” tuo suunnitelma esitetään näin: „Tuosta toistaiseksi koskemattomasta kansan omaisuudesta kenenkään ei pidä saada haltuunsa 160 acraa enempää, ja tämänkin määrän vain ehdolla, että hän itse sitä viljelee”. Siis jotta maa säilytettäisiin „luovuttamattomana yhteisenä omaisuutena” ja sitä paitsi „koko ihmiskunnan omaisuutena”, on alettava viipymättä siitä, että tuo maa jaetaan. Kriege luulee pystyvänsä jonkin lain avulla estämään tuosta jaosta johtuvat kiertämättömät seuraukset: keskittymisen, teollisen edistyksen j.n.e. Hänen ajatuksissaan 160 acraa maata on jotain yhdenarvoista, ikään kuin

tuollaisen maa-alan arvo ei olisi erilainen riippuen sen laadusta. „Talonpojat” tulevat vaihtamaan keskenään ja toisten ihmisten kanssa, ellei itse maata, niin sen tuotteita. Ja koska näin pitkälle päästään, niin pian on osoittautuva, että joku „talonpoika” pääomattakin, pelkästään työnsä ja 160 acrensa suuremman luonnollisen hedelmällisyyden ansiosta saattaa toisen oman renkinsä asemaan. Ja sitten, eikö ole yhden-tekevää, „maako” vai maan tuotteetko „joutuvat keinoteliजारosvojen käsiin”? Tarkastelkaamme vakavasti tuota lahjaa, jonka Kriege antaa ihmiskunnalle. 1.400 miljoonaa acrea pitäisi säilyttää „koko ihmiskunnan luovuttamattomana yhteisenä omaisuutena”. Jokaiselle talonpojalle tulisi tällöin kuulumaan 160 acrea. Voimme siis laskea, miten suuri on Kriegen „ihmiskunta”: täsmälleen $8\frac{3}{4}$ miljoonaa „talonpoikaa” eli $43\frac{3}{4}$ miljoonaa ihmistä, jos perhettä kohti laskeetaan viisi henkeä. Samoin voimme laskea, kuinka kauan kestävät „nuo ikiajat”, joina „proletariaatti ihmiskunnan edustajan ominaisuudessa” tulisi „pitämään hallussaan kaiken maan” ainakin Yhdysvalloissa. Jos Yhdysvaltojen väestö kaksinkertaistuu yhtä nopeasti kuin tähän saakka, s.o. jokaisen 25 vuoden kuluessa, silloin nuo „ikijajat” kestävät vajaat 40 vuotta. 40 vuodessa nuo 1.400 miljoonaa acrea otetaan käyttöön, ja seuraaville sukupolville ei jää mitään „hallussa pidettävääkään”. Mutta koska ilmainen maan jakaminen on tavattomasti voimistava siirtolaisuutta, niin Kriegen „ikijaista” saattaa tulla loppu vieläkin pikemmin, varsinkin jos otetaan huomioon, ettei 44 miljoonalle hengelle tuleva maamäärä riitä olemaan edes nykyisen eurooppalaisen pauperismin laskukanavana. Euroopassa on jokainen kymmenes ihminen pauperi: yksin Brittein saarilla heitä lasketaan olevan 7 miljoonaa. Samanlaista kansantaloustieteellistä naiiviutta tapaamme 13. numerossa kirjoituksessa „Naisille”, jossa Kriege sanoo, että jos New Yorkin kaupunki luovuttaisi Long Islandilla olevat 52.000 acrea maatansa, niin se riittäisi „kerralla” vapauttamaan New Yorkin ainaseksi kaikesta pauperismista, kurjuudesta ja rikoksista.

Jos Kriege olisi katsonut liikkeen, jonka pyrkimyksenä on maan vapauttaminen, proletariaatin liikehtimisen ensimmäiseksi, tietyissä oloissa välttämättömäksi muodoksi, jos hän olisi arvostanut tuon liikkeen sellaiseksi, joka vastaisuudessa on välttämättömästi kehittyvä kommunistiseksi

liikkeeksi niiden elinolojen vuoksi, joissa tuon liikkeen alkuunsaattanut luokka elää, jos hän olisi osoittanut, minkä vuoksi Amerikassa kommunististen pyrkimysten on ensi alussa pitänyt esiintyä tuossa agraarimuodossa, mikä ensi näkemältä on ristiriidassa kaiken kommunismin kanssa, niin silloin ei sitä vastaan olisi mitään sanomista. Kriege sen sijaan julistaa tämän tiettyjen konkreettisten henkilöiden liikkeen muodon, jolla on vain toisarvoinen merkitys, koko ihmiskunnan asiaksi yleensä. Kriege esittää tuon asian yleensä jokaisen liikkeen viimeisenä, korkeimpana tavoitteena tehden siten liikkeen tietyt päämäärät aidoksi mahtipontiseksi järjettömyydeksi. Samassa 10. n:n kirjoituksessa hän veisaa seuraavanlaisia voitonlauluja: „Ja näin siis toteutuisivat vihdoinkin eurooppalaisten ikivanhat unelmat, tällä puolen valtamerä heille olisi valmiina maa, joka heidän tarvitsee vain ottaa ja hedelmöittää kättensä työllä voidakseen sanoa ylpeinä suoraan vasten kasvoja kaikille maailman tyrannoille: tämä on *minun* majani, jota te ette ole olleet rakentamassa, tämä on *minun* lietenä, joka täyttää sydämenne kateudella”.

Kriege olisi voinut lisätä: tämä on *minun* lantakasani, joka on minun, vaimoni ja lasteni, renkini ja karjani aikaansaannosta. Ja keitähän ovat ne eurooppalaiset, jotka näkisivät tuossa „unelmiensa” toteutuman? Eivät ainakaan kommunistityöläisiä! Ehken niitä vararikon kärsineitä puotimiehiä ja käsityöläismestareita tai häviötilaan joutuneita talonpoikia, jotka tavoittelevat onnea muuttuakseen Amerikassa jälleen pikkuporvareiksi ja talonpojiksi! Ja mitä merkitsee se „unelma”, joka toteutetaan noiden 1.400 miljoonan acren avulla? Ei mitään muuta kuin sitä, että kaikista ihmisistä tehdään yksityisomistajia. Moinen unelma on yhtä toteutumaton ja yhtä kommunistinen kuin unelma kaikkien ihmisten muuttamisesta keisareiksi, kuninkaiksi ja paaveiksi”.

Marxin arvostelu on kauttaaltaan myrkyllistä ja sarkastista. Hän ruoskii Kriegeä nimenomaan tämän katsomusten niiden piirteiden vuoksi, joita havaitsemme nykyään meikäläisillä „socialistivallankumouksellisilla”: fraasit ovat valitisevina, pikkuporvarilliset utopiat esitetään ylevimpänä vallankumouksellisena utopismina, ei ymmärretä nykyisen talousjärjestelmän ja sen kehityksen reaalaisia perusteita. Marx, joka siihen aikaan oli vasta *tulemassa*

taloustieteilijäksi, osoittaa merkillepantavan tarkkanäköisesti vaihdon ja tavaratalouden merkityksen. Ellei maata, sanoo hän, niin maan tuotteita tulevat talonpojat vaihtamaan, ja tuo ilmaiseksi jo kaiken! Koko tuota kysymyksenasettelua voidaan sangen monessa suhteessa soveltaa Venäjän talonpoikaisliikkeeseen ja sen pikkuporvarillisiin „sosialistisiin” ideologeihin.

Mutta samalla Marx on kaukana sellaisesta, että hän „kieltäisi” ilman muuta tuon pikkuporvarillisen liikkeen, ignoroisi sen doktrinäärisesti, pelkäisi, kuten monet kirjanoppineet, ryvettää käsiään koskettaessaan vallankumouksellista pikkuporvarillista demokratiaa. Pilkatessaan armotta liikkeen ideologisen pintakuoren joutavuutta Marx pyrkii materialistisen selväjärkisesti määrittelemään liikkeen *todellisen* historiallisen sisällön ja ne kiertämättömät seuraukset, jotka siitä on koitua objektiivisten olosuhteiden pakosta, riippumatta niiden taikka näiden henkilöiden tahdosta ja tietoisuudesta, unelmista ja teorioista. Sen tähden Marx ei moiti, vaan täydellisesti hyväksyy sen, että kommunistit tukevat tuota liikettä. Pysyen dialektiikan näkökannalla, s.o. tarkastellen liikettä kaikinpuolisesti, ottaen huomioon sekä menneisyyden että tulevaisuuden, Marx panee merkille sen vallankumouksellisen puolen, mikä on hyökkäyksellä maanomistusta vastaan, Marx tunnustaa tuon pikkuporvarillisen liikkeen omalaatuiseksi proletaarisen, kommunistisen liikkeen alkumuodoksi. Sitä, mitä te haaveillette saavuttavanne tuolla liikkeellä, sanoo Marx Kriegelle, te ette saavuta,—veljeyden asemesta on koittava pikkuporvarillinen eristyneisyys, talonpoikien luovuttamattomien maaosuuksien asemesta — maiden joutuminen kauppavaihdon piiriin, keinottelijarosvoihin kohdistettavan iskun asemesta — kapitalistisen kehityksen perustan laajentaminen. Mutta se kapitalismin pahe, jota te turhaan kuvittelette välttäväne, on historiallisesti hyve, sillä se on tavattomasti jouduttava yhteiskunnallista kehitystä ja moninkertaisesti lähentävä kommunistisen liikkeen uusia, korkeampia muotoja. Maanomistukselle annettu isku helpottaa niiden iskujen antamista, joita vastaisuudessa välttämättömästi tullaan antamaan yleensä omistukselle; alaluokan vallankumouksellinen esiintyminen uudistuksin, joka suo väliaikaisesti pienen onnen joillekin, ei lähestulkoonkaan kaikille, on helpottava alimman luokan välttämätöntä vallankumouk-

sellista esiintymistä vastaisuudessa ja sellaisen uudistuksen suorittamista, joka todella turvaa täyden ihmisonnen kaikille työtätekeville.

Sen, miten Marx asettaa kysymyksen Kriegeä vastustaessaan, tulee olla mallina meille, Venäjän sosialidemokraateille. Epäilemätöntä on, että Venäjän nykyinen talonpoikaisliike on luonteeltaan todella pikkuporvarillista; sitä meidän on selitettävä kaikin voimin ja taisteltava säälimättä, leppymättömästi kaikenlaisten „socialistivallankumouksellisten” tai primitiivisten socialistien kaikkia sitä koskevia harhakuvitelmia vastaan. Meidän vakituksena tavoitteenamme, jota ei hetkeksikään pidä unohtaa, on proletariaatin itsenäisen puolueen erikoinen organisoiminen, sellaisen puolueen, joka kaikkien demokraattisten mullistusten kautta pyrkii täydellistä socialistista vallankumousta kohti. Mutta se olisi mitä toivottominta poroporvarillisuutta ja pedanttisuutta, jos sen vuoksi käännettäisiin selkä talonpoikaisliikkeelle. Ei, tuolla liikkeellä on epäilemättä vallankumouksellisen-demokraattinen luonne, ja meidän pitää kaikin voimin tukea ja kehittää sitä, tehdä se poliittisesti tietoiseksi ja luokkahenkiseksi, sysätä sitä eteenpäin, kulkea sen mukana käsi kädessä loppuun saakka, sillä me kuljemme paljoa pitemmälle kuin mikä tahansa talonpoikaisliike, me kuljemme yhteiskunnan luokkiin jakaantumisen täydelliseen lopettamiseen saakka. Tokkopa lienee maailmassa toista maata, missä talonpoikaisto kokisi sellaisia kärsimyksiä, sellaista sortoa ja ilkeävaltaisuutta kuin Venäjällä. Mitä synkempää on tuo sorto, sitä voimallisemmaksi on muodostuva nyt talonpoikaiston herääminen, sitä vastustamattomammaksi sen vallankumouksellinen rynnistys. Tietoisena vallankumouksellisen proletariaatin tehtävänä on tukea kaikin voimin tuota rynnistystä, ettei se jättäisi kiveä kiven päälle vanhalla, kirotulla, maaorjuudellis-itsevaltiudellisella orjain Venäjällä, että se loisi uuden, vapaiden ja rohkeiden ihmisten sukupolven, loisi uuden tasavaltaisen maan, jossa vapaasti pääsee kehittymään proletaarin taistelun puolesta.